Sostakovici versus Ceaikovski

(Grigore Constantinescu – 4 septembrie 2013)

Cu o istorie centenară, Pittsburgh Symphony Orchestra ocupă unul dintre primele locuri în viața muzicală nord americană, realitate explicabilă și pentru invitarea ansamblului la ediția Festivalului enescian. După Capela de Stat din Berlin, iată un nou colectiv orchestral venit, sub conducerea directorului său artistic, dirijorul Manfred Honeck, cu dorința de a-și obține prețuirea publicului românesc.

Acum, o seară muzicală totuși nu lipsită de probleme, în sensul potrivirii aprecierilor europene cu maniera de abordare stilistică americană. A fost preocuparea celor care, ascultând Concertul nr.1 pentru pian și orchestră de Ceaikovski, urmăresc modul de realizare în concepție și comunicare, ce le poate aduce sau nu satisfacții. Muzica marelui romantic rus este cunoscută la noi drept un discurs poetic, expresiv și emoțional, triadă ce lasă în planul secund performanțele de ordin tehnic. Orchestra simfonică din Pittsburgh pare că este mai puțin receptivă atitudinal la această muzică impulsiv romantică. Nici vedeta serii, pianista de origine chineză Yuja Wang, de asemenea. Cu un sunet „voinic”, potrivit cu sala, și o derulare performantă a tehnicii, de alură cvasi-sportivă, solista aleargă pe traseul tempourilor, se ascultă percutând claviatura, dialoghează la concurență de viteză cu acompaniamentul. Iar muzica lui Ceaikovski trece, în aceste condiții, în plan secund. Suplimentul acordat de Yuja Wang, un vals de Chopin, nu mi se pare suficient pentru a sugera iluzia romantică pe care o așteptasem.

De interes, pentru alcătuirea programului de Festival, a fost Simfonia nr.5 în re minor de Sostakovici, cu care Manfred Honeck și-a antrenat muzicienii într-o aventură spectaculoasă. Ceaikovski, mai îndepărtat temporal de ei față de Sostakovici, crează împrejurări de execuție potrivite unei orchestre moderne, deschisă contrastelor, alternând planuri de poezie și spectacol sonor. Am urmărit unitatea coardelor, calitatea suflătorilor de lemn, deosebite de agresivitatea alămurilor, definind lucrul de studiu cu dirijorul. Rezultatul este mai convingător și oglindește generic maniera americană de interpretare simfonică, deosebită de cea a ansamblurilor europene.

Cunoaștere, comparații, edificări de opinii, iată rezultatul acestei noi întâlniri muzicale, din care fiecare element component, creație și interpretare, dă de gândit „pro sau contra”. Perspectiva artistică a lunii septembrie ne promite numeroase astfel de subiecte pentru discuții din care și organizatorii au de învățat.